

Nr 488

Av herrar **Sveningsson** och **Ringaby**, om utredning rörande lantbruksnämndernas betydelse för det svenska jordbruket m. m.

I statsverkspropositionen, nionde huvudtiteln, punkten 12, framhåller departementschefen följande: "Under denna punkt vill jag först anmäla min avsikt att begära Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga för att verkställa översyn av den statliga och statsunderstödda organisationen inom hela det område som rör jordbrukets samt skogsbrukets rationalisering och därmed sammanhängande spörsmål. Utredningen bör självfallet ske med nära anknytning till pågående kommittéarbete rörande exempelvis den jordpolitiska lagstiftningen och fastighetsbildningssakkunniga. Såsom ett led i utredningsarbetet bör genomföras undersökningar och försök i syfte att nedbringa kostnaderna för den kamerala verksamheten vid berörda och statsunderstödda organ. I avvaktan på resultatet av sistnämnda delutredning bör ett återbesättande av ledigblivna kamerala tjänster undvikas." Vidare framhåller departementschefen att han ämnar förorda ej oväsentliga besparingar och omläggningar av lantbruksnämndernas verksamhet i syfte att effektivisera denna. Liknande rationaliseringssträvanden bör även komma till uttryck vad beträffar hushållningssällskapen.

Genom riksdagens beslut 1947 fastställdes vissa riktlinjer för den framtida jordbrukspolitik. Ett starkt vägande skäl för detta beslut var en enig uppfattning om att livsmedelsförsörjningen för vårt land borde ur beredskapssynpunkt tryggas inom dess gränser. Det närmaste målet för jordbrukspolitik borde vara, enligt beslutet, att bereda jordbruksbefolkningen möjlighet att uppnå och bevara jämställdhet i inkomsthänseende med andra befolkningsgrupper. Stora förhoppningar ställdes den gången på vad lantbruksnämnderna genom den s. k. yttre och inre rationaliseringen skulle kunna åstadkomma. Dessa förhoppningar har emellertid enligt vår uppfattning icke blivit infriade. I stället har lantbruksnämndernas verksamhet många gånger verkat irriterande på jordbrukarna och varit ur ekonomisk synpunkt misslyckad.

Med vunna erfarenheter kan man nu konstatera att lantbruksnämnderna under inga förhållanden har blivit de betydelsefulla organ, som man räknade med, när beslutet fattades. Redan då var tveksamheten stor bland många jordbrukare vad avser dessa nya statliga organ, och i olika samman-

hang framfördes den synpunkten att man borde hänfört lantbruksnämndernas verksamhet till de redan befintliga hushållningssällskapen.

Den pådrivande kraft som lantbruksnämnderna var avsedda att utgöra förefaller inte längre vara aktuell. Inte minst understrykes detta av den långt drivna rationalisering som genomförts av jordbrukarna själva utan statens medverkan. Utvecklingen på jordbrukets område har under de senaste 10—12 åren fortgått i en takt, som ingen kunde förutsäga i mitten på 1940-talet.

Vad som för närvarande är aktuellt enligt vår mening är att gällande jordlagstiftning så snart som möjligt bör utformas på ett sådant sätt, att jordbrukarna erhåller fria händer att försälja och köpa jordbruksfastigheter. Den dyrbara kontroll av jordbrukarnas köp av jordbruksfastigheter, som nu förekommer, bör således snarast möjligt upphävas.

Vägande skäl talar för att en allsidig och förutsättningslös utredning, som klart utvisar lantbruksnämndernas betydelse för det svenska jordbruket, bör komma till stånd. Denna utredning bör även klarlägga om det finns några skäliga motiv för att nämnderna framdeles skall fortsätta sin verksamhet. I den mån lantbruksnämndernas uppgifter inte helt skulle kunna försvinna, torde dessa uppgifter böra läggas under länsstyrelse, skogsvårdsstyrelse och hushållningssällskap. De organ som främst synes var skickade att omhändera denna verksamhet är hushållningssällskapen.

Vi betecknar det som en olycklig företeelse att lantbruksnämnderna i stor omfattning köper upp och i egen regi förvaltar jordbruksfastigheter. En verksamhet av denna karaktär bör upphöra så snart som möjligt och förekommande jordinnehav försäljas till enskilda jordbrukare.

Man kan även konstatera, att lantbruksnämnderna ur administrativ synpunkt är mycket kostsamma organ, vilket vid flera tidigare tillfällen har påtalats.

I det mycket ansträngda ekonomiska läge, som de senaste åren uppstått för statsförvaltningen, kan betydande besparingar åstadkommas genom att lantbruksnämnderna indrages, en åtgärd som enligt vår mening inte skulle vara till men eller skada för jordbruket.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en allsidig och förutsättningslös utredning om lantbruksnämndernas betydelse för det svenska jordbruket och i vad mån nämndernas verksamhet kan överflyttas till hushållningssällskap eller andra statliga länsorgan.

Stockholm den 27 januari 1960

Ragnar Sveningsson

Per-Eric Ringaby